

Hikmetin peşinde...

Çinli Budist rahip Şuan Zang Sanskritçe yazılmış özgün Budist metinlere ulaşmak ve bunları Çince'ye çevirmek için çok uzun ve tehlikeli bir yolculuğa çıktı...

627 yılında bir gün güneş masmavi gökte tam tepede. Yakıcı ve üzerinde hiçbir canlı izine rastlanmayan kum tepeleri boyu boyunca uzanıyor. Yalnızca uzun boylu bir adam ve kızıl bir at ağır ağır Batı'ya doğru ilerliyor. Burası "tek bir kuş veya hayvanın yaşamadığı, tek bir damla suyun bulunmadığı ve tek bir sap otun bitmediği" Kum Nehri.

Bu adam, Çinli bir Budist rahip olan Şuan Zang. Çin'in o dönemdeki başkenti Şian'daki manastırından ayrılarak Budizm'in ortaya çıktığı Hindistan'a doğru yola koyulmuş bulunuyor.

Çocukken Şuan Zang Sanskritçe kutsal kitapların Çince'ye çevirisine kendini adanmış bir manastıra girdi. Ama Budizm yayıldıkça "çevrilen sözcüklere çoğu kez yanlış anlamlar veriliyor ve kitapların ruhu kayboluyordu." Şuan Zang eğer Buda'nın gerçek öğretilerini bilmek istiyorsa Hindistan'a gitmesi gerektiğini farkettiler. Bunun anlamı ucu bucağı olmayan çöllerde, yüksek dağlarda ve haydutların dadandığı geçitlerde binlerce kilometre yürümek demekti. Bu aynı zamanda, imparator yabancı ülkelere yolculuk etmeyi yasaklamış olduğundan, Çin sınırından gizlice geçebilmek anlamına geliyordu.

618 yılında Tang hanedanı Çin'in denetimini ele geçirmiş ve Çin'i yeniden birleştirmeyi başarmıştı. Ama Tang'ın hala birçok düşmanı vardı. Batı'daki göçebe

Türkler her an ülkeye girebilecek bir tehdit olarak duruyordu. Türklerle bir sorun çıkmasını önlemek için Tang imparatorları Batı'ya yolculuk edilmesini yasaklamıştı. Ama bu Şuan Zang'ı durdurmayacak ve o tek başına yola koyulacaktı.

Böylece Şuan Zang kendini çölün ortasında, Tang İmparatorluğu'nun en batıdaki ileri karakolundan kilometrelerce ötede buldu. Başını geriye çevirerek bir gece önce gizlice yanından geçtiği son gözetleme kulesine baktı. Geri dönüp sabaha karşı oraya varabilirdi. Orada su, yiyecek ve barınak bulabilirdi. Gerçi Şuan Zang sınırı geçtiği için cezalandırılabilirdi ama hiç değilse bu ıssız çölde ölüp gitmezdi. Ama sonra yemini hatırladı; doğuda yaşamak için geri dönmektense yüzü Batı'ya dönük olarak ölecekti. Böylece Şuan Zang yorgun atını Batı'ya çevirdi ve birlikte ilerlemeye devam ettiler. Birkaç kilometre sonra at yönünü değiştirdi ve başka bir yöne gitmeye direndi. Bir süre sonra at yeşil bir çayırılık ve temiz bir tatlı su birikintisi buldu. Kurtulmuşlardı.

Orta Asya ve Hindistan'daki Budist krallıklarda

Şuan Zang Tarım Havzası'nın etrafını kuşatan bir dizi vahadan geçti. Kuzey'deki Tianşan sıradağlarının yüksek zirvelerinden eriyen karlar İpek Yolu üzerindeki zenginleşen vaha krallıkları için su kaynakları oluşturuyordu. Ticareti büyük ölçüde Türkler ellerinde bulunduruyordu, ama Türklerin hakimiyeti ötesinde de ticaret yoğun olarak sürüyordu. Hindistan'dan doğuya doğru sürekli tüccar akışı bu insanlara Budizmi getirmişti. Şuan Zang

Aşağıdaki resim Şuan Zang'ın Şian'a dönüşünde büyük bir ilgi ve saygıyla karşılanışını betimliyor. Atların sırtındaki yükler ise Şuan Zang'ın Hindistan'dan getirdiği çok sayıda kitabı gösteriyor.

nereye giderse gitsin kendisinden tapınaklarda, Pazar yerlerinde ve kraliyet saraylarında vaaz vermesi isteniyordu. Budist krallar çoğu kez Şuan Zang'ı kalmaya ve kendi Budist tapınaklarının başına geçmeye ikna etmeye çalışıyorlardı. Ama o bütün bu ayartıcı teklifleri reddederek batıya doğru yoluna devam etti. Krallar ona kılavuz, yiyecek ve su ile tedarik ederek gönderdiler. Bu barışçıl ve zengin Budist krallar Şuan Zang'ın Hindistan'a yolculuğunu oldukça kolaylaştırdılar. Kuşkusuz birçok güçlük vardı: arazi, susuzluk ve haydutlar; ama bunların hiçbiri onu hedefine ulaştırmaktan alıkoyamadı.

Hindistan'a varmak bir yıl sürebilirdi. Ama Şuan Zang yolu üzerindeki manastırlarda çalışmak için aylarca ve bazen yıllarca

konakladı. Bu arada Buda'nın yaşamındaki büyük olayların gerçekleştiği yerleri ziyaret etti.

Şuan Zang'ın Çin'e dönüşü

Hindistan'da 13 yıl kaldıktan sonra, Şuan Zang, atlara ve kendisine kral tarafından verilen bir file yüklediği büyük bir Budist metinleri kütüphanesiyle birlikte Çin'e doğru yola koyuldu. 16 yıl önce gizlice geçtiği Tang sınırına vardığında imparatora dönüşüne izin verilmesini isteyen bir mektup yazdı. Bu sırada imparator artık güçlüydü. Türkler geri püskürtülmüş, diğer bölgelerde asayiş sağlanmıştı. İmparator artık affedebilecek durumdaydı. Bir kraliyet muhafız takımı Şuan Zang'ı karşıladı ve onun ve yanında getirdiği metinlerin güvenli bir şekilde başkente dönmesini

Çin İmparatoru Şuan Zang'ın kütüphanesi için taştan, beş katlı bu pagodayı inşa etti. Burası "Büyük Yabancı Kaz Pagodası" olarak adlandırılıyor.

sağladı. Şuan Zang'ı Şian'ın kapılarında büyük bir kalabalık karşıladı. Herkes bu ünlü rahibi ve batıdan getirdiği değerli hazineleri görmek istiyordu.

İmparator Şuan Zang'ın yolculuğuna ilişkin olarak anlattıklarından çok etkilendi. Şuan

Zang'dan batı ülkeleri konusundaki saray danışmanı olmasını istedi. Ama Şuan Zang bunu kabul etmedi. Şuan Zang sadece yanında getirdiği metinleri çevirmeyi istiyordu. Ama imparatorun ricası üzerine seyahatlerini *Batı Bölgelerinin Kaydı* adlı bir kitap olarak yazdı.

Şuan Zang imparatorun ruhanî danışmanı oldu. Ölümünden bir gece önce, yanında olması için imparatorun çağırdığı kişi Şuan Zang'tı. İmparatorun ölümünden sonra oğlu tahta geçti. O da Şuan Zang'a büyük bir saygı gösterdi ve Şuan Zang'ın kütüphanesi için taştan, beş katlı bir pagoda inşa etti. Aynı zamanda imparatorluğu batıya doğru genişleterek vaha şehirlerini ve bunların ticaretini Çin denetimi altına aldı. Sonuç olarak, Tang Çin'i büyük bir ticaret ve kültürel alışveriş çağı haline geldi. Bütün dünyadan birçok düşünce Şian'a aktı ve şehir o zamanda hiçbir yerde olmayan bir şekilde zenginlikleri ve farklılıkları içinde barındıran bir merkez oldu.

Şuan Zang'ın *Batı Bölgelerinin Kaydı* adlı kitabı batıdaki topraklar ve insanlar hakkında önemli bilgiler sağlayarak bu yayılmada anahtar bir rol oynadı. Çevirdiği metinler de Budizmin bu çağda yayılmasını ve sonraki birkaç yüzyılda Çin'deki en güçlü din olmasını sağladı.

Şuan Zang'ın çevirdiği kitaplar arasında "Elmas Keski Sutra" da bulunuyordu.